

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3186/2017. (VII. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.733/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, melyben – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (5) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, a B) cikk (1) bekezdése, valamint a Q) cikk (2) és (3) bekezdései sérelme folytán – a Kúria Pfv.IV.21.733/2016/5. számú ítélete (továbbá az azok alapjául szolgáló első- és másodfokú ítéletek) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 359/C. § (2) bekezdése alapján – a Kúria fenti számú ítélete végrehajtásának felfüggesztését kérte.
- [2] 1.1. A tényállás alapjául egy, az indítványozó élettársi kapcsolatából származó kiskorú gyermekére vonatkozó gyermek-elhelyezési ügy szolgált, melyben keletkezett elsőfokú bírósági ítélet – szabályozva az indítványozó mint alperes (apa) és gyermeke közötti folyamatos, mind az időszakos kapcsolattartási jogát – akként rendelkezett, hogy az indítványozót 2011. január 1. napjától kezdődően valamennyi „intézményi szünet” fele időtartamára rendkívüli kapcsolattartás illeti meg, amely időpont a szünetek első fele, ha ebben a felek eltérően nem állapodnak meg.
- [3] A szülők között az „intézményi szünet” fogalmának eltérő értelmezése miatt vita volt, ennek következtében az indítványozó a gondozó szülőnek (az anyának) a gyermeket 2012. december hónapban nem 21-én, hanem csak december 27-én vitte vissza. Ezért a gondozó szülő végrehajtási kérelemmel fordult az illetékes gyámhatósághoz, amely határozatában megállapította, hogy az indítványozó megszegte a kapcsolattartás szabályait (mivel helytelenül értelmezte az „intézményi szünet” fogalmát). Az indítványozó fellebbezéseit (több is volt) a gyámhivatal elbírálta és a végrehajtási kérelmét elutasította, míg a gondozó szülő végrehajtási kérelmének helyt adott és megállapította, hogy az indítványozó kapcsolattartási joga gyakorlása során nem tett eleget a határozat rendelkezéseinek, ezért bírsággal sújtotta. Az indítványozó végrehajtás felfüggesztését is kérte, melyet a bíróság 3. sorszám alatt elutasított. Az indítványozó a határozat ellen szintén fellebbezéssel élt, amelyet a bíróság hivatalból elutasított. Míg a felülvizsgálati kérelmét a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9. sorszámú végzése elutasította. Annak indokolása kifejtette, hogy a közigazgatási szervek helyesen értelmezték az „intézményi szünet” fogalmát, mivel az nem azonos sem az óvodai foglalkozásmentes napokkal, sem az öszszevont csoportok működésével, az csak zárva tartásként értelmezhető. Ezt követően az indítványozó kérelemmel fordult a gyámhatósághoz a 2011. évi nyári és őszi szünet pótlása tárgyában, melyet a hatóság elutasított. Az ez ellen benyújtott indítványozói fellebbezés tárgyában a másodfokú hatóság a rendelkező részt változatlanul hagyta, míg az indokolást akként változtatta meg, hogy kifejtette, ugyanabban a kérdésben már egyszer született (jogerős) döntés, ezért ugyanabban a kérdésben ismételten nem lehet határozatot hozni. Ez ellen a döntés ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt, amelyet a Fővárosi Törvényszék elutasított. Ugyanakkor a bíróság az indítványozó előkészítő iratában foglaltakat a felülvizsgálati kérelemmel támadott közigazgatási határozat elleni jogorvoslat keretében bírálta el, és azt szintén elutasította.
- [4] 1.2. Ezt követően az indítványozó keresetet terjesztett elő a Fővárosi Törvényszék mint alperes ellen, annak megállapítását kérve, hogy az alperes kiskorú gyermeke tartásával hozott határozataival megsértette az emberi méltóságát, valamint a magánélethez fűződő személyiségi jogát. Az indítványozó felperesként kérte, hogy a bíróság tiltsa el az alperest a további jogsértéstől, valamint kötelezze az alperest elégtételadásként levélben kife-

jezett bocsánatkérésre. Emellett nem vagyoni kárigényét 400.000 Ft és kamatai, míg a Pp. 2. §-a alapján tisztességes eljáráshoz való joga sérelmére tekintettel kártérítésként 100.000 Ft-ban határozta meg. Az alperes a kereset elutasítását indítványozta.

- [5] Az elsőfokú bíróság ítélete megállapította, hogy az alperes a 38.Kpk.45.966/2013. számú eljárásában megsértette az indítványozó felperesnek az eljárás észszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát, ezért az alperest a felperes részére 100 000 Ft megfizetésére kötelezte. A felperes és az alperes fellebbezése folytán a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította. A másodfokú határozat megállapította, hogy kirívóan okszerűtlen jogszabálysértés hiányában az érdemi döntések tartalma a személyiségi jogi perben nem értékelhető, a személyiségi jogi per ugyanis a sérelmezett határozatokkal szemben újabb jogorvoslatot nem teremt. Megállapította továbbá, hogy nem sérült a felperes jogorvoslatához való alkotmányos joga, mivel a közigazgatási hatósági eljárás során a felperes számára a fellebbezés lehetősége biztosított volt. Az észszerű időn belüli elbírálás követelményével összefüggésben megállapította, hogy az eljárási alapelv érvényesülését nem eljárási szakaszonként, vagy eljárási cselekményenként, hanem az egész eljárás időtartamát figyelembe véve, más hasonló ügyekhez képest kell vizsgálni. Ugyanakkor az alperest jogellenes mulasztás nem terheli azért, mert a további közigazgatási határozatok beszerzéséről csak a felperes panasza benyújtását követően intézkedett.
- [6] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felperesként felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, annak részben való hatályon kívül helyezését és keresetének a teljes egészében történő helyt adását kérve.
- [7] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság – az indítványozó felülvizsgálati kérelmét megalapozatlannak találva – ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában hangsúlyozta: az eljárási bíróságok az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, helytállóan állapították meg, hogy az alperes az indítványozó (felperes) által sérelmezett döntéseit nem a felperes személyisége lényegét alkotó tulajdonságok és ismérvek miatt hozta meg. A személyiséget érintő sérelemnek – a bírói gyakorlat szerint – ugyanis a jogsértés megállapítását megalapozó, nyilvánvaló jogalkalmazási hiba folytán kell bekövetkeznie, a közigazgatási szerv kártérítési felelősségére ezért csak a kirívóan súlyos jogértelmezési tévedés ad alapot, melyre akkor kerül sor, amennyiben a szabályozás egyértelmű és arra csak egy értelmezési lehetőség van. A kúriai ítélet indokolása szerint a konkrét ügyben az „intézményi szünet” fogalmának többféle értelmezése is lehetséges, ezért az eljárási hatóságok és a döntéseiket helyben hagyó alperes értelmezése és mérlegeléseként meghozott döntése nem volt kirívóan okszerűtlen, így az nem tekinthető jogellenesnek. Mindezek alapján az alperes kifogásolt döntése nem adhatott alapot a felperes személyhez fűződő jogának, sem emberi méltósága megsértésének megállapítására. A kúriai ítélet indokolása kitért továbbá arra, hogy az eljárási közigazgatási szervek a felperes részére a jogorvoslat igénybevételét biztosították. A kúriai döntés osztotta a másodfokú bíróságnak az észszerű időn belüli befejezéséhez fűződő követelmény sérelmének megállapításával összefüggő, a keresetet ebből a szempontból elutasító álláspontját.
- [8] 2. Az indítványozó a Kúria fentiekben ismertetett felülvizsgálati ítélete ellen fordult az Alkotmánybírósághoz. Nézete szerint a kifogásolt kúriai döntés (valamint az első-, illetve másodfokú ítéletek) sértették az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, egyrészt az észszerű határidőn belüli, részrehajlás nélküli elintézéshez való jog sérelme, valamint az indokolási kötelezettség megszegése okán. Az indítvány arra vonatkozó indokolást azonban nem tartalmaz, hogy ezen sérelmeket a bírói döntés(ek) pontosan mely rendelkezései eredményezik, vagy épp annak milyen hiányossága folytán valósítja meg, csupán utal arra, hogy a Kúria érdemben nem indokolta meg döntését, illetve az indítványozó mint felperes által a felülvizsgálati kérelmében részletesen kifejtettek nem reagált. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magán- és családi élethez, kapcsolattartáshoz, valamint jó hírnevéhez való joga és a II. cikk szerinti emberi méltósága sérelmét azért állította, mert álláspontja szerint a kifogásolt kúriai döntés – a bírói döntésekben foglalt kapcsolattartás szabályozása okán – a gyermekével való kapcsolattartási jogát indokolatlanul szűkítette. Ezzel összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdés sérelmére, továbbá az Alaptörvény L cikk (1) bekezdése sérelmére is. Álláspontja szerint az időszakos kapcsolattartás időtartamának szűkítésével a kifogásolt döntés továbbá az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdéseibe ütközik, mivel a hatóság végzései sértik az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezmény 3. cikk 1. bekezdését, továbbá annak 9. cikk 3. pontját. Végül az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján a kifogásolt kúriai döntés folytán a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát is állította, arra vonatkozó érvelést azonban nem terjesztett elő.

- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva – mindenekelőtt – azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.
- [10] 3.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntés folytán az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (5) bekezdése sérelmét is állítja. Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése a házasság intézménye és a család védelmének állami kötelezettségét fogalmazza meg, míg a XV. cikk (5) bekezdése szintén az államot terhelő alkotmányos kötelezettségként írja elő a családok, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők külön intézkedésekkel történő védelmét. Az Alaptörvény ezen rendelkezéseire tehát, mivel ezek nem Alaptörvényben biztosított jogokról rendelkeznek, alkotmányjogi panasz indítványt nem lehet alapítani. Az indítvány hivatkozik továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére, ezen belül a visszamenőleges jogalkotás tilalmára. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján erre az alaptörvényi rendelkezésre, mint Alaptörvényben biztosított jogra csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt {3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az indítvány azonban az erre vonatkozó érvelést teljes mértékben nélkülözi, ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére történő hivatkozás sem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [11] 3.2. Az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során az Abtv. 51. § (1) bekezdése alapján vizsgálja az indítványozó jogosultságát. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntés folytán a Q) cikk (2) és (3) bekezdései sérelmét is állította. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát egyedi bírósági ügy kapcsán csak az adott ügyben eljáró bíró, kizárólag az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabállyal összefüggésben kezdeményezheti. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a támadott bírósági döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének, és azzal összefüggésben az Alaptörvény Q) cikk (2), valamint (3) bekezdéseibe ütközésének vizsgálatára nem rendelkezik indítványozói jogosultsággal.
- [12] 3.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdései szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét is állította, melyre nézve érvelése annyit tartalmazott, hogy egyrészt a felülvizsgálati kérelmében foglalt kérelmekre a kúriai döntés nem tartalmazott indokolást, továbbá a részrehajlást kifogásolta, ez utóbbi állítását azonban nem indokolta. Míg az emberi méltóság sérelmével és a kapcsolattartáshoz való jogának indokolatlan korlátozásával összefüggésben alkotmányossági érveket nem, csupán a konkrét sérelmének tényét jelentette ki, anélkül azonban, hogy azokat alkotmányossági érvekkel alátámasztotta volna. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az említett érvek törvényességi, szakjogi és nem alkotmányossági jellegűek. Ugyanakkor megállapította, mivel az indítványozó a fentiekben megjelölt alapjogok és a saját alapjogi sérelme közötti összefüggést nem mutatta be, ezért az indítvány alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést nem tartalmaz, így a kérelem nem felelt meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének.
- [13] Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.

- [14] Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által támadott kúriai döntés alkotmányossági vizsgálata az indítványozó által kifogásolt sérelmét nem orvosolhatta volna, mivel azt valójában nem a személyhez fűződő jog megsértése tárgyában hozott bírói döntések, hanem az annak alapjául szolgáló, kapcsolattartás tárgyában meghozott bírói döntés eredményezte, melyet viszont az indítványozó nem támadott.
- [15] Az Alkotmánybíróság – a fentiekre figyelemmel – az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *c)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [16] Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2017. július 4.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/598/2017.

